

“6100 sayılı HMK'nın 353/1 A maddesi uyarınca istinaf mahkemesinin itiraz üzerine verilen kaldırma kararlarının kesin olarak karar verileceği şeklindeki kanun maddesinin iptali talebi.

Açıklamalar; Mahkememizin 2025/... Esas sayılı dosyada TC. İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 4. Hukuk Dairesinin 2025/... esas sayılı 2025/... karar sayılı ilamının HMK 353/1 A-4 ve 362/1-G maddesi uyarınca kesin olması sebebiyle aynı kanunun 373/5. maddesine aykırı olduğu kanaatiyle 6100 sayılı HMK'nın 353/1. A maddesinin Anayasanın 2., 36. ve 138. maddelerine aykırı olduğundan bahisle iptali gerekmektedir.

İstinaf yolu açık olan ilk derece mahkeme kararları itiraz üzerine İstinaf tarafından incelenmektedir. İstinaf mahkemeleri her yıl belirlenen temyiz sınırı altında kalan ilamları kesin olmak üzere karara bağlamaktadır. İstinaf mahkemeleri itirazı haklı gördüğü takdirde kesinlik sınırının altında kalan dosyaları itiraz sebepleriyle geçerli olmak üzere HMK 353. madde uyarınca mahkeme kararlarını kaldırmaktadır. Mahkeme kararında haklı olduğunu düşünse dahi bu karara karşı bağımsız yargı yetkisini kullanan ilk derece mahkemeleri direnme hakkı bulunmamaktadır. Ancak kesinlik sınırı üzerindeki kararların Yargıtay'a gitmesi neticesinde Yargıtayca verilen ilk derece mahkemesinin bozma karına karşı HMK 373/5 maddesi uyarınca ilk derece mahkemesince Yargıtay kararına direnilebilmektedir. Bu husus uygulamada HMK 353. ile HMK 373. arasında ikilik ortaya çıkarmaktadır. Bu durum Anayasa'nın 138. maddesi anlamında hakimin vicdani kanaatini ve bağımsızlığını yok eden bir kısıtlamadır.

Anayasa'nın 138. maddesi uyarınca hakimler görevlerinde bağımsızdırlar. Anayasaya, kanuna ve hukuk uygun olarak vicdani kanaatlerine göre hüküm verirler. Hiç bir organ, makam, merci veya kişi yargı yetkisinin kullanılmasında mahkemelere ve hakimlere emir ve talimat veremez. Genelge gönderemez ve tavsiye ve telkin bulunamaz. Ancak istinafin vermiş olduğu kesin karar kanunda bu şekilde düzenlenmemiş olsa da emir ve talimat niteliği taşımaktadır ve hakimin hukuka uygun bulduğu, kararında ısrar edememekte ve vicdani kanaati tamamen devre dışı bırakmaktadır. Aynı zamanda bu yapı istinaf kararlarının kesinlik sınırı altında kalanların mutlak doğru olarak kabul edilmesi şeklinde bir algı oluşturmaktadır.

İstinaf mahkemelerinin kuruluş amacı yerindelik denetimi ile sınırlı olmak üzere tamamlayıcı yargı faaliyetinde bulunarak dosyanın alt derece mahkemeye gönderilmeksizin üst derece kabul edilen istinaf mahkemesinde çözüme kavuşmasına yönelik olmuştur. Ancak zaman geçtikçe istinafin yargılama faaliyeti üst derece olan Yargıtay Dairelerinin denetimine dönüşmüştür. Şuanda uygulamada belirli parasal sınırlamalar gözetilerek İstinaf bir alt derece, Yargıtay Dairesi gibi bozma yapılarak delil toplanılmaksızın kararların kaldırıldığı bir uygulamaya evrilmiştir. Bu açıdan bakıldığında her bölge istinafinin belirli davalarda kendi yorumlarına dayanarak içtihat geliştirdiği görülmüştür. Aynı konuya ilişkin Antalya İstinaf karar verirken bu kararın aksinin başka bir İstinaf dairesinde bulmak mümkün olmuş bu da aynı şekilde uygulamada ikilik doğurmuştur.

Yargı yetkisi bağımsız mahkemelerce kullanıldığı, üst derece yargı organlarının itiraz ve temyiz makamları olduğu, ilk derece mahkemelerinin kararlarının yerindelik ve hukuka uygunluk denetimi yaptığı, ilk derece mahkemelerince kullanılan yargı yetkisi kapsamında hak arama özgürlüğü çerçevesinde talep ve itiraz edenlerin hukuki durumlarının celse, keşif, tespit vb. İşlemlerle neticelendirilmeye çalışıldığı, bu durumda ilk derece mahkemelerinin toplumun ihtiyaçları anlamında adalet beklentisinin en üst düzeyde karşılandığı makam olduğu anlaşılmakla, yukarıda açıklanan nedenlerle ilgili kanun hükümleri olan HMK 353. ile HMK

Esas Sayısı : 2026/6
Karar Sayısı : 2026/7

373. maddelerinin tekrar düzenlenmesi gerektiği gibi HMK 353/1. A maddesinin Anayasaya aykırı olduğundan iptal edilmesi gerekmektedir.

Sonuç ve talep; yukarıda açıklanan gerekçelerle HMK 353/1-A/4. maddesi Anayasanın 2., 36., 138. ve HMK'nın 373/5. maddesine aykırı olması sebebiyle sayın Anayasa Mahkemesi tarafından iptali arz ve talep olunur.”